

**Protokół z XI posiedzenia
Międzyresortowego Zespołu do spraw materiałów niebezpiecznych zalegających
na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej**

4-5 marca 2025 r.

Ministerstwo Infrastruktury, ul. Nowy Świat 6/12 w Warszawie

4 marca 2025 r.

4 marca 2025 r. odbyło się spotkanie członków Zespołu Międzyresortowego z przedstawicielami instytucji naukowych zajmujących się problematyką zatopionych materiałów niebezpiecznych oraz przedsiębiorców. Spotkanie miało charakter informacyjny.

Z upoważnienia Ministra Infrastruktury spotkaniu przewodniczyła Pani Natalia Zając – Zastępca Dyrektora Departamentu Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w Ministerstwie Infrastruktury.

Wystąpienia gości zostały podzielone na 3 bloki prezentacji. W protokole zachowano numerację wystąpień zgodną z porządkiem obrad.

- 1.1 Ewolucja stanu wiedzy o zatopionej w Morzu Bałtyckim amunicji dzięki realizowanym projektom naukowym, dr Michał Czub, dr Agnieszka Jędruch, Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk
- 1.2 Monitoring bojowych środków trujących, arsenu oraz substancji, których źródłem może być paliwo z wraków statków w polskich obszarach morskich w ramach PMŚ, prof. dr hab. inż. Tamara Zalewska, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy
- 1.3 Innowacyjne rozwiązania przeznaczone do detekcji i neutralizacji materiałów niebezpiecznych w środowisku morskim, Izabela Kaźmierczak Menadźer ds. rozwoju biznesu, Tomasz Bajer Główny specjalista badawczo-techniczny, Ośrodek Rozwojowo-Badawczy Centrum Techniki Morskiej
- 2.1. BALTWRECK – Zapobieganie zanieczyszczeniu chemicznemu wód morskich, spowodowanemu przez wraki i składowiska amunicji/broni na Południowym Bałtyku, mgr inż. Sławomir Lipiński, Instytut Maszyn Przepływowych Polskiej Akademii Nauk, Zakład Oczyszczania Powietrza i Wody
- 2.2. Sorbenty do usuwania substancji niebezpiecznych dla środowiska, dr hab. inż. Adam Masłoń, prof. PRz, Politechnika Rzeszowska Katedra Inżynierii i Chemii Środowiska / Instytut Polityki Energetycznej im. I. Łukasiewicza
- 2.3. Diamentowe elektrody do detekcji i utylizacji nitrowych związków wybuchowych, dr inż. Anna Dettlaff, Politechnika Gdańska, Wydział Chemiczny
- 2.4. Polskie autonomiczne i zdalnie sterowane drony podwodne w identyfikacji, monitoringu i neutralizacji materiałów niebezpiecznych, Tomasz Hartwig Prezes Zarządu, Tomasz Borowik Członek Zarządu, Piotr Ściegienka Dyrektor Techniczny ds. systemów i aplikacji podwodnych, SR Robotics Sp. z o.o.
- 3.1. Koncepcja platformy pływającej z linią do utylizacji amunicji i broni chemicznej na morzu, Dariusz Jaguszewski Prezes Zarządu, Marek Kac Dyrektor Handlowy, Biuro Kontraktacji Okrętów i Jednostek Specjalnych Remontowa Shipbuilding SA
- 3.2. Koncepcja platformy pływającej z linią do utylizacji amunicji i broni chemicznej na morzu, Rafał Grzybowski Kierownik projektu, Piotr Mikosik, IBKOL Sp. z o.o.
- 3.3. Zarządzanie i koordynacja działań administracji publicznej w zakresie usuwania i neutralizacji materiałów niebezpiecznych w polskich obszarach morskich – wyzwania oraz proponowane zalecenia, Łukasz Porzuczek, Adam Wojciechowski, Grupa GeoFusion Sp. z o.o.
- 3.4. Wielkoobszarowe badania dna morskiego – diagnoza stanu, Juliusz Gajewski, dr Radostaw Opióła, Uniwersytet Morski w Gdyni, Instytut Morski.

5 marca 2025 r.

1. Otwarcie posiedzenia i powitanie uczestników

5 marca 2025 r. odbyła druga część dwudniowego posiedzenia Zespołu. Spotkanie miało formę hybrydową. Udział online wzięły przedstawiciel MRiRW.

Z upoważnienia Ministra Infrastruktury spotkaniu przewodniczyła Pani Natalia Zajac – Zastępca Dyrektora Departamentu Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w Ministerstwie Infrastruktury.

2. Przyjęcie porządku obrad

Porządek obrad przyjęto ze zmianą. Przedstawiciel RDOŚ poinformował o rozpoczynającym się równolegle innym ważnym spotkaniu i poprosił o przełożenie punktu 10 na koniec spotkania.

3. Podsumowanie spotkania z zaproszonymi gośćmi w dniu 4 marca 2025 r.

Członkowie Zespołu wyrazili zadowolenie z przeprowadzonego spotkania. W szczególności podkreślili wartość przedstawionych danych naukowych.

Przedstawiciel WICHiR zwrócił uwagę, że przedstawione rozwiązania dla zatopionej broni mogą stanowić dobrą podstawę do dalszych prac i dostosowania ich możliwości do specyfiki Morza Bałtyckiego.

Przedstawiciel MON podkreślił, że niezbędne jest zapewnienie elementu kontroli nad wykonywaniem zadań związanych z neutralizacją zatopionej amunicji konwencjonalnej oraz bojowych środków trujących. W przyszłości tego rodzaju spotkania z przedstawicielami instytucji naukowych zajmujących się problematyką zatopionych materiałów niebezpiecznych oraz przedsiębiorców powinny być organizowane regularnie – np. w pierwszym kwartale roku. Wskazana jest jednak zmiana ich formuły:

- a) zaproszeni goście powinni być w szerszym stopniu informowani o pracach Zespołu (zrealizowanych i planowanych do realizacji) oraz zmianach w prawodawstwie;
- b) stali członkowie Zespołu powinni mieć możliwość szerszego odniesienia się do zawartości merytorycznej przedstawianych prezentacji.

W odniesieniu do prezentacji odnoszących się do stanu wiedzy nt. materiałów niebezpiecznych zatopionych w Morzu Bałtyckim oraz monitorowania środowiska morskiego Przewodnicząca zauważyła, że obecnie najważniejszy jest regularny monitoring zatopionych materiałów niebezpiecznych.

Przedstawiciel MIR-PIB zwrócił uwagę, że istotny jest sposób prowadzenia tego monitoringu, wizja całościowa i sposób przekazywania danych. Niezbędne są dane referencyjne oraz precyzyjne określenie celu prowadzonych badań. Kluczowa jest interpretacja danych w aspekcie całości problematyki, a nie jedynie ich wycinka – na przykład trzeba mieć świadomość, że arsen występuje w środowisku naturalnym w określonych ilościach i nawet po wydobyciu całej zatopionej broni arsen zostanie w środowisku, w tym również morskim.

Zespół omówił kwestię aktualnie prowadzonego monitoringu w aspekcie jego wystarczalności. Przedstawiciel GIOŚ wskazał, że w związku z aktualizacją państwowego monitoringu wód morskich, którego projekt powinien zostać opracowany do końca czerwca 2025 r., w trakcie aktualizacji programu zostanie przeanalizowane opracowanie MRiRW. Przedstawiciel MON zaproponował, że w tej sytuacji warto rozważyć uzgodnienie tego dokumentu przez Zespół w trybie obiegowym lub na dodatkowym, dedykowanym posiedzeniu w lipcu.

Ponadto Przedstawiciel GIOŚ podkreślił, że realizacja zadań związanych z monitoringiem jest finansowana ze środków NFOŚiGW, który jest nadzorowany przez ministra właściwego do spraw klimatu, nie ze środków budżetu państwa. Aktualnie trwają negocjacje umowy na finansowanie realizacji PMŚ od 2026 r. i nie jest znana wysokość środków, jakie zostaną przeznaczone na realizację zadań PMŚ, również tych wpisanych w prace Zespołu.

Na wniosek przedstawiciela MON Zespół postanowił przygotować rekomendację skierowaną do Rady Ministrów w sprawie zwiększenia nakładów finansowych na prowadzenie monitoringu zatopionych materiałów niebezpiecznych. Sekretarz Zespołu przekaze do Przedstawicieli MIR-PIB i GIOŚ projekt rekomendacji z prośbą o wkład merytoryczny.

4. Przedstawienie informacji nt. projektu „Analizy ryzyka dla ludności związanej z zagrożeniami wynikającymi z zalegania materiałów niebezpiecznych w obszarach morskich RP” (MSWiA)

W związku z nieobecnością przedstawiciela MSWiA temat został przeniesiony na następne posiedzenie.

5. Przedstawienie informacji nt. ćwiczenia morskiego organizowanego przez MSWiA w 2025 r. (MSWiA)

W związku z nieobecnością przedstawiciela MSWiA temat został przeniesiony na następne posiedzenie.

6. Przedstawienie informacji nt. opracowanie jednolitego, zbiorczego zestawienia wszystkich prac badawczych i naukowych realizowanych w odniesieniu do materiałów niebezpiecznych zatopionych w polskich obszarach morskich, zawierającego zarówno dane dotyczące projektów (badań naukowych) już zrealizowanych, jak i planów takiej działalności (MNiSW)

Przedstawiciel MNiSW poinformował o braku realizacji zadania.

Zespół zaproponował kilka sposobów ułatwiających utworzenie zestawienia, w tym wykorzystanie prowadzonej przez MNiSW bazy POLON, w której jest możliwe przefiltrowanie danych po słowach kluczowych. Przedstawiciel MIR-PIB zaproponował, że przekaze swoje robocze zestawienie wykonanych badań jako załączek zbiorczego zestawienia, które miało opracować MNiSW.

Członkowie podkreślili, że utworzenie zestawienia badań dedykowanych zatopionym materiałom niebezpiecznym jest istotne zarówno w celu poszerzenia wiedzy przez wykorzystanie już opracowanych danych jak również, aby nie dublować działań i dedykowanych im funduszy.

Przewodnicząca poprosiła o odpowiedź MNiSW na pismo wystosowane w grudniu 2024 r. w sprawie realizacji zadania oraz o przygotowania zestawienia w oparciu o dane, do których MNiSW ma dostęp.

7. Przedstawienie informacji nt. przygotowania, na potrzeby realizacji zadań przez Zespół, zbioru definicji, terminów i pojęć dotyczących materiałów niebezpiecznych zalegających w obszarach morskich (MON)

Przedstawiciel MON poinformował, że zgodnie z sugestią MI zbiór zostanie uzupełniony o definicje zawarte w procedowanej ustawie o zmianie ustawy o obszarach morskich RP i administracji morskiej oraz ustawy o inwestycjach w zakresie budowy portów zewnętrznych, a następnie przygotowany do publikacji.

8. Przedstawienie informacji nt. analizy POWM w zakresie zatopionych materiałów niebezpiecznych oraz przygotowanie rekomendacji działań wymagających podjęcia przez Zespół (MI/DGW)

Przedstawiciel DGW MI poinformował, że projekt analizy został opracowany i oczekuje na zatwierdzenie przez przełożonych. Następnie zostanie przekazany Członkom Zespołu.

9. Przedstawienie informacji nt. analizy nt. określenia podmiotów mogących sprawować nadzór nad weryfikacją spełnienia przez wnioskujący podmiot gospodarczy niezbędnych wymagań do prowadzenia działań związanych z bronią chemiczną oraz toksycznymi związkami i ich prekursorami, w tym z ich wydobywaniem, neutralizacją i utylizacją (MRiT)

Przedstawiciel MRiT poinformował o sposobie przeprowadzenia analizy i jej wynikach. W dokumencie przeanalizowano przepisy prawne. Zauważono, że dotychczasowe przepisy nie przewidywały masowej neutralizacji broni chemicznej. Kolejny problem to brak zaplecza kadrowego, które mogło by się podjąć takiego zadania.

Od strony formalno-technicznej wydawanie zezwoleń, zarówno przez MON jak i MRiT, nie stanowi problemu, który wymagałby ponownego rozpatrywania. Problemem jest natomiast wydawanie opinii, niezbędnych przy ubieganiu się o zezwolenia na działalność w zakresie wydobywania i niszczenia broni chemicznej realizowane przez podmioty prywatne.

Analiza przygotowana przez MRiT będzie podstawą do przygotowania materiału informacyjnego dotyczącego ram prawnych odnoszących się do znalezionej starej i porzuconej (w tym zatopionej) broni chemicznej (zadania MON/MRiT zaplanowanego na rok 2025).

10. Przedstawienie informacji nt. opracowania wytycznych / stworzenia najlepszych praktyk w zakresie oceny wpływu działań związanych z usuwaniem wraków, substancji ropopochodnych, amunicji konwencjonalnej i chemicznej z Morza Bałtyckiego na ekosystem morski, ze szczególnym uwzględnieniem ssaków morskich i ichtiofauny, stanowiących podstawę do dalszych prac nad opracowaniem konkretnych działań minimalizujących negatywny wpływ na poszczególne elementy środowiska morskiego (MKiŚ/RDOŚ)

W związku z przedłużającym się innym spotkaniem Przedstawiciel RDOŚ nie wziął udziału w posiedzeniu Zespołu. Temat został przeniesiony na następne posiedzenie.

11. Przedstawienie aktualnego stanu realizacji inwestycji wykonywanej w ramach KPO, dedykowanej zatopionym materiałom niebezpiecznym (UM w Gdyni)

Przedstawiciel UM w Gdyni poinformował, że inwestycja od października 2024 r. oczekuje na decyzję o zapewnieniu finansowania. Od jej wydania przez MF zależy, czy projekt zostanie zrealizowany. Termin związania ofertą wybranych w przetargu wykonawcą obowiązuje do 11 marca 2025 r.

12. Przedstawienie bieżących informacji na temat działań związanych z materiałami niebezpiecznymi zalegającymi na obszarach morskich RP, w tym o projektowanych regulacjach prawnych, udziale w szkoleniach, spotkaniach i konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz otrzymanych zgłoszeniach na temat zidentyfikowanych materiałów niebezpiecznych lub powiązanych z nimi problemów (Członkowie Zespołu)

Przedstawiciel MAP przekazał informacje na temat budowy morskich farm wiatrowych. W przedsięwzięciu prowadzonym przez ORLEN rozpoczęto wbijanie pierwszych monopali. Do końca 2025 r. zaplanowane jest zamontowanie 70 sztuk.

Montaż pierwszych turbin zaplanowany jest w czerwcu 2025 r. Aktualnie, w zakresie tej inwestycji nie zidentyfikowano żadnych obiektów, które mogłyby stanowić zagrożenie.

Przedstawiciel MAP przekazał informacje, że spółki nadzorowane przez MAP, o ile będzie taka potrzeba ze strony Zespołu, są gotowe, aby przedstawić informacje o realizowanych działaniach w związku z rozwojem projektów budowy morskich farm wiatrowych dot. materiałów niebezpiecznych na morzu podczas któregoś z kolejnych posiedzeń Zespołu.

Przedstawiciel MON przekazał informacje na temat dalszych prac związanych z neutralizacją min morskich w Zatoce Gdańskiej i Zatoce Puckiej zrzuconych w 1939 r. przez stawiacz min ORP Gryf (neutralizacja 18 zidentyfikowanych min). Marynarka Wojenna RP rozpoznała 5 obiektów (miny kontaktowe), których stopień zagrożenia określono jako niski. Zły stan techniczny min uniemożliwia ich bezpieczny transport na poligon (ewentualna neutralizacja min musiałaby zostać przeprowadzona w miejscu ich zalegania). Dalsze rozpoznanie wskazanych obiektów jest zaplanowane na III i IV kwartał 2025 r. W przypadku podjęcia decyzji o niszczeniu min zostanie określona metoda ich niszczenia.

13. HELCOM Hot spots – kryteria wpisywania na listę host spots i usuwania z niej nowych obiektów – zatopione materiały niebezpieczne (MI DGMiŻŚ)

Sekretarz Zespołu przedstawił informacje na temat aktualizacji oraz testowania opracowanych przez HELCOM kryteriów wpisywania na listę host spots i usuwania z niej nowych obiektów. W nowej propozycji pojawiły się zatopione materiały niebezpieczne. Następnie poprosił Członków Zespołu o przekazanie do 31 marca 2025 r. stanowiska w sprawie testowanych kryteriów oraz wskazania potencjalnych hot spots w zakresie zatopionych materiałów niebezpiecznych.

14. Sprawy różne / wolne wnioski

Sekretarz Zespołu przypomniał o wynikającym z Zarządzenia powołującego Zespół obowiązku opracowania i przekazania Radzie Ministrów do 31 maja 2025 r. Planu działań Zespołu na 2026 r. i poprosił o przesyłanie wkładów do planu do 20 marca 2025 r.

Sekretarz zachęcił również Członków Zespołu do rozważenia włączenia się w prace grupy eksperckiej dedykowanej zatopionym materiałom niebezpiecznym w regionie Morza Bałtyckiego – HELCOM EG SUBMERGED.

Termin następnego posiedzenia Zespołu zostanie ustalony w trybie obiegowym.

15. Zakończenie posiedzenia

Na tym zakończono posiedzenie Zespołu.

Załączniki do protokołu:

1. Załącznik nr 1 – Lista obecności z 4 marca 2025 r.
2. Załącznik nr 2 – Lista obecności z 5 marca 2025 r.

Dominika Dłutek-Malinowska

Sekretarz Zespołu

Natalia Zajac

Przewodniczący Zespołu